

Heliodori Aethiopica, 7, 1-7

Ὁ δὲ Καλάσιρις καὶ ἡ Χαρίκλεια παρὰ τοσοῦτον ἐλθόντες κινδύνου καὶ ἅμα μὲν τῶν παρόντων φόβων ἐκτὸς ἑαυτοῦς ποιούμενοι ἅμα δὲ τῶν μαντευθέντων ἔνεκεν ἐπισπεύδοντες τῆς ἐπὶ τὴν Μέμφιν ὁδοῦ σπουδαιότερον εἶχοντο. Καὶ δὴ καὶ ἐπλησίαζον τῇ πόλει τῶν ἐκ τῆς νεκυίας μεμαντευμένων ἤδη κατ' αὐτὴν τελουμένων. Ὡς γὰρ ὁ Θύαμις τὸ ἀπὸ τῆς Βήσσης ληστρικὸν ἐπάγων ἐφίστατο, οἱ μὲν κατὰ τὴν Μέμφιν ὀλίγον ὅσον ἔφθησαν τὰς πύλας ἐπικλεισάμενοι, στρατιώτου τινὸς τῶν ὑπὸ Μιτράνην διαδράντος τὴν κατὰ Βῆσσαν μάχην προϊδόντος τε τὴν ἔφοδον καὶ τοῖς ἐν τῷ ἄστει προμηνύσαντος· ὁ δὲ Θύαμις περὶ τι μέρος τοῦ τείχους τὰ ὄπλα καταθέσθαι κελεύσας διανέπαυέ τε ἅμα ἐκ συντόνου τῆς ὁδοιπορίας τὸν στρατὸν καὶ ὡς πολιορκήσων δῆθεν ἐποιεῖτο γνώμην.

Οἱ δὲ κατὰ τὴν πόλιν, πρότερον μὲν ὡς πλῆθος τὸ ἐπιὸν καταδείσαντες ἀπὸ δὲ τῆς ἐκ τῶν τειχῶν κατασκοπῆς ὀλίγους εἶναι τοὺς ἐπελθόντας καταγνόντες, ὥρμησαν μὲν καὶ αὐτίκα τοὺς ἐγκαταλελειμμένους ὀλίγους εἰς φρουρὰν τῆς πόλεως τοξότας τε καὶ ἰπέας ἀναλαμβάνοντες καὶ τὸν ἄστικὸν δῆμον τοῖς προστυχοῦσιν ἐξοπλίσαντες ἐξελεθεῖν τε καὶ συμπεσεῖν εἰς μάχην τοῖς ἐναντίοις.

Πρεσβυτικοῦ δέ τινος καὶ τῶν ἐπὶ δόξης διακωλύσαντος καὶ ἐκδιδάξαντος διότι καὶ εἰ τὸν σατράπην Ὀροονδάτην ἀπεῖναι συμβαίνει τὰ νῦν, ἐπὶ τὸν Αἰθιοπικὸν ἐκστρατεύσαντα πόλεμον, ἀλλὰ Ἀρσάκη γοῦν τῇ ἐκείνου γαμετῇ δίκαιον πρότερον ἀνακοινοῦσθαι τὴν πρᾶξιν, ὡς ἂν μετὰ γνώμης τῆς ἐκείνης τὸ εὐρισκόμενον κατὰ τὴν πόλιν στρατιωτικὸν ῥᾶόν τε συλλαμβάνοιμεν καὶ προθυμότερον, ἐδόκει τε δὴ ταῦτα καλῶς εἰρήσθαι καὶ ἐπὶ τὰ βασίλεια πάντες ὥρμησαν, ταῦτα ἐχόντων εἰς κατοίκησιν τῶν σατραπῶν βασιλέως μὴ παρόντος.

[2] Ἡ δὲ Ἀρσάκη τὰ μὲν ἄλλα καλὴ τε ἦν καὶ μεγάλη καὶ συνεῖναι δραστήριος τό τε φρόνημα ἐξ εὐγενείας ὑπέρογκος καὶ οἷον εἰκὸς τὴν ἀδελφὴν βασιλέως τοῦ μεγάλου γεγονουῖαν, ἄλλως δὲ τὸν βίον ἐπίμωμος καὶ ἡδονῆς παρανόμου καὶ ἀκρατοῦς ἐλάττων· πρὸς γοῦν ἄλλοις καὶ τῷ Θυάμιδι παραιτία τῆς ἐκ Μέμφεως ποτε φυγῆς ἐγγέρονει.

Ἄρτι γὰρ τοῦ μὲν Καλασίριδος διὰ τὰ ἐκ θεῶν αὐτῷ περὶ τῶν παίδων προθεσπισθέντα τῆς Μέμφεως ἑαυτὸν λάθρα πάντων ἐξοικίσαντος καὶ ἀφανοῦς ὄντος ἢ καὶ ἀπολωλέναι δοκοῦντος, τοῦ δὲ Θυάμιδος ὡς ἂν πρεσβυτέρου παιδὸς ἐπὶ τὴν προφητεῖαν κληθέντος καὶ τὰς εἰσιτηρίους θυσίας πανδημεὶ τελούντος, ἐντυχοῦσα κατὰ τὸν νεῶν τῆς Ἰσιδος ἢ Ἀρσάκη νεανίσκῳ χαρίεντι καὶ ἀκμάζοντι καὶ πρὸς τῆς ἐν χερσὶ πανηγύρεως πλέον ὠραῖσμένῳ ὀφθαλμούς τε ἐπέβαλλεν οὐ σῶφρονας καὶ νεύματα τῶν αἰσχροτέρων αἰνίγματα.

Καὶ ταῦτα ὁ μὲν Θύαμις οὐδὲ κατὰ μικρὸν προσίετο, φύσει τε καὶ ἐκ παίδων εὖ πεφυκῶς τὰ

εἰς σωφροσύνην, καὶ τὰ πρὸς ἐκείνης δρώμενα πόρρω τε ἦν ὡς ἐδράτο <τοῦ> ὑποπεύειν καὶ τυχὸν ἄλλως πως γίνεσθαι ὑπετίθετο τῶν ἱερῶν ὄλος γινόμενος. Ὁ γε μὴν ἀδελφὸς αὐτῷ Πετόσιρις καὶ πάλαι ζηλοτυπίαν ἐπ' αὐτῷ νοσῶν τῆς ἱερωσύνης τάς τε προσβολὰς τῆς Ἀρσάκης παρατηρήσας, ἀφορμὴν εἰς ἐπιβουλὴν τοῦ ἀδελφοῦ τὴν ἐκείνης οὐκ ἔννομον πεῖραν ἐποίησατο· καὶ τῷ Ὅροονδάτῃ λάθρα προσιῶν κατεμήνυεν οὐ τὴν ἐκείνης ὄρεξιν μόνον ἀλλ' ἤδη καὶ ὡς ὁ Θύαμις συγκατατίθοιτο προσεπιψευδόμενος.

Ὁ δὲ ῥαδίως ὑποπεισθεὶς ἐξ ὧν τὴν Ἀρσάκην προϋπόπτει, τῇ μὲν κατ' οὐδὲν ἠνώχλει σαφῆ τε ἔλεγχον οὐκ ἔχων καὶ ἅμα φόβω καὶ αἰδοῖ τῇ περὶ τὸ βασιλείον γένος εἶ τι καὶ ὑπόπτειν ἀνέχεσθαι βιαζόμενος. Τῷ μέντοι γε Θυάμιδι θάνατον ἐκ προρρήσεως συνεχῶς διαπειλῶν, οὐ πρότερον ἀνῆκεν ἄχρις οὗ τὸν μὲν ἐφυγάδευσε τὸν Πετόσιριν δὲ εἰς τὴν προφητείαν ἐγκατέστησεν.

[3] Ἄλλὰ ταῦτα μὲν χρόνοις ἐγγεγόνει προτέροις, τότε δ' οὖν ἡ Ἀρσάκη, τοῦ πλήθους ἐπὶ τὴν οἴκησιν αὐτῆς συρρυνέντος καὶ τὴν τε ἔφοδον τῶν ἐναντίων δηλοῦντος (ἤδη καὶ αὐτὴ προησθημένη) καὶ τοῖς οὖσι τῶν στρατιωτῶν ἐπιτρέψαι συνεξελθεῖν αὐτοῖς αἰτοῦντος, οὐκ ἂν ἔφη ταῦτα προχείρως οὕτως ἐπιτρέψαι οὐπω μὲν τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων ὅσον οὐπω δὲ οἵτινές εἰσιν ἢ πόθεν εἰδυῖα, καὶ πρὸς γε οὐδὲ τὴν πρόφασιν δι' ἣν ἐπεληλύθασιν γινώσκουσα. Χρῆναι γὰρ ἄχρι τῶν τειχῶν διαβῆναι πρότερον καὶ ἅπαντα ἐκεῖθεν κατοπεύσαντας καὶ ἄλλους συλλαβόντας οὕτω τοῖς δυνατοῖς καὶ λυσιτελοῦσιν ἐπιχειρεῖν. Ἐδόκει καλῶς εἰρῆσθαι καὶ ὠρμησαν ὡς εἶχον ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἔνθα σκηνὴν ὑπὸ ἀλουργοῖς καὶ χρυσοῦφέσι παραπετάσμασιν ἐκ προστάγματος ἡ Ἀρσάκη πηξαμένη πολυτελῶς τε ἑαυτὴν καλλωπίσασα καὶ ἐφ' ὑψηλῆς καθέδρας προκαθίσασα τοὺς τε σωματοφύλακας ἐν ὅπλοις ὑποχρῦσοις περιστήσασα κηρύκειόν τε εἰς εἰρηνικῶν διαλέξεων σύμβολον ἀναδείξασα, τοὺς πρώτους καὶ ἐπιδόξους τῶν ἐναντίων πλησίον ἤκειν τοῦ τείχους προὔτρεπεν.

Ὡς δὲ ὁ Θύαμις καὶ ὁ Θεαγένης αἰρεθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀφίκοντο καὶ ἔστησαν ὑπὸ τῷ τείχει τὰ μὲν ἄλλα ὠπλισμένοι γυμνοὶ δὲ τοῦ κράνους, ὁ κῆρυξ τάδε ἔλεγεν· »Ἀρσάκη λέγει πρὸς ὑμᾶς, Ὅροονδάτου μὲν τοῦ πρώτου σατράπου γυνὴ μεγάλου δὲ βασιλέως ἀδελφή, τί βουλόμενοι καὶ τίνες ὄντες ἢ τίνα αἰτίαν ἐπάγοντες τὴν ἔφοδον ἐτολμήσατε;»

Οἱ δὲ τὸ μὲν πλῆθος εἶναι Βησσαέων ἀπεκρίναντο. Ἐαυτὸν δὲ ὁ Θύαμις ὅστις εἶη, καὶ ὅτι παρανομηθεὶς ὑπὸ τε τοῦ ἀδελφοῦ Πετοσίριδος καὶ Ὅροονδάτου τῆς τε προφητείας ἐξ ἐπιβουλῆς ἀφαιρεθεὶς ἐπὶ ταύτην ὑπὸ Βησσαέων κατάγοιτο. Καὶ εἰ μὲν ἀπολαμβάνοι τὴν ἱερωσύνην εἰρήνην τε εἶναι καὶ Βησσαέας εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανήξειν οὐδενὶ κατ' οὐδὲν λυμνηαμένους, εἰ δὲ μὴ, πολέμῳ κριτῇ καὶ τοῖς ὅπλοις ἐπιτρέψειν. Χρῆναι δὲ καὶ Ἀρσάκην, εἴπερ τι διανοεῖται τῶν προσηκόντων, εἰς καιρὸν τῆς εἰς αὐτὴν ἐπιβουλῆς ἐκ Πετοσίριδος τὴν ἄμυναν εἰσπράττεσθαι καὶ τῶν ἀθεμίτων διαβολῶν, ἅς ψευδῶς πρὸς Ὅροονδάτην ποιησάμενος, ἐκείνη μὲν πρὸς τὸν ἄνδρα παρανόμου καὶ

αίσχρᾶς ἐπιθυμίας ὑποψίαν αὐτῷ δὲ τὴν ἐκ τῆς πατρίδος φυγὴν ἐπιβεβληκῶς τυγχάνοι.

[4] Πρὸς ταῦτα διεταιράχθη μὲν καὶ σύμπαν τὸ Μεμφιτῶν πλῆθος, τὸν τε Θύαμιν ἀναγνωρίζοντες καὶ τῆς ἀπροσδοκίτου φυγῆς αὐτῷ τὴν αἰτίαν ἐν ἀρχῇ μὲν καὶ ἠνίκα ἐγένετο ἀγνοήσαντες ἐκ δὲ τῶν λεχθέντων δι' ὑποψίας τε ἄγοντες καὶ ἀλήθειαν εἶναι πιστεύοντες· ἡ δὲ Ἀρσάκη πλεον ἢ σύμπαντες συνεχέθη τὴν διάνοιαν καὶ κλύδωνι φροντισμάτων περιεστοίχιστο.

Θυμοῦ μὲν ἐπὶ τὸν Πετόσιριν πεπληρωμένη καὶ πρὸς τὰ πάλαι συμβάντα τῇ διανοίᾳ ἀναπεμπάζουσα ὅπως ἂν τιμωρήσαιο συνετάττετο, τὸν δὲ Θύαμιν ὀρώσα καὶ αὖθις τὸν Θεαγένην διεσπᾶτο τὴν διάνοιαν καὶ ἐμερίζετο εἰς τὴν πρὸς ἑκάτερον ἐπιθυμίαν, ἔρωτα ἐπ' ἀμφοτέροις τὸν μὲν ἀνανεουμένη τὸν δὲ δριμύτερον ἄρτι τῇ ψυχῇ καταβαλλομένη, ὥστε οὐδὲ τοὺς περιεστηκότας ἔλαθεν ἀδημονοῦσα.

Πλὴν ἀλλὰ μικρὸν δὴ διαλιποῦσα καὶ ὥσπερ οἱ ἐξ ἐπιλήψεως ἑαυτὴν ἀναλαβοῦσα «Πολέμου μὲν, ὧ βέλτιστοι» ἔφη, «μανίαν ἐνοσήσατε πάντες μὲν Βησσαεῖς οὐχ ἥκιστα δὲ ὑμεῖς, ἀκμαῖοι καὶ χαρίεντες οὕτω νεανῖαι καὶ εὖ γεγονότες ὡς γινώσκω τε καὶ εἰκάζειν πάρεστιν, εἰς προὔπτον κίνδυνον ὑπὲρ ληστῶν καὶ ταῦτα ἑαυτοὺς καθέντες οὐδὲ πρὸς τὴν πρώτην προσβολὴν εἰ μάχης δεήσειεν ἀρκέσοντες· μὴ γὰρ οὕτω τὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀσθενήσειεν ὡς, εἰ καὶ τὸν σατράπην ἀπεῖναι συμβαίνει, μὴ διὰ τῶν λειψάνων γοῦν τῆς ἐνταῦθα στρατιᾶς ἅπαντας ὑμᾶς σαγηνευθῆναι. Ἄλλ' οὐδὲν οἴμαι δεῖ τρίβεσθαι τοὺς πολλοὺς, καὶ τῆς κατὰ τὴν ἔφοδον προφάσεως ἰδίας τινῶν οὔσης ἀλλ' οὐ δημοσίας οὐδὲ κοινῆς, μὴ οὐχὶ καὶ ἰδίᾳ τὴν ἀμφισβήτησιν κρίνεσθαι καὶ πέρας τὸ ἐκ θεῶν τε καὶ δίκης αὐτῆς ὀρισθησόμενον ἐκδέχεσθαι. Δοκεῖ δὴ μοι» ἔφη «καὶ προστάττω τοὺς μὲν ἄλλους Μεμφιτῶν τε καὶ Βησσαέων ἡσύχους εἶναι μηδὲ ἀπροφάσιστον ἀλλήλοις ἐπιφέρειν πόλεμον, τοὺς δὲ τῆς προφητείας ἀμφισβητοῦντας πρὸς ἀλλήλους μονομαχήσαντας ἔπαθλον τῷ νικῶντι προθέσθαι τὴν ἱερωσύνην.»

[5] Ταῦτα τῆς Ἀρσάκης εἰπούσης οἱ μὲν κατὰ τὴν πόλιν ἅπαντες ἀνεβόησαν καὶ τὰ εἰρημένα ἐπήνουν, ἅμα μὲν εἰς ὑποψίαν μοχθηρᾶς προαιρέσεως κατὰ τοῦ Πετοσίριδος κεινημένοι ἅμα δὲ καὶ τὸν ἐν ὀφθαλμοῖς καὶ ὅσον οὐπω προσδοκώμενον κίνδυνον αὐτός τις ἕκαστος εἰς τὸν δι' ἑτέρων ἀγῶνα διώσασθαι δοκιμάζων.

Οἱ πολλοὶ δὲ Βησσαέων ἐώκεσαν οὐκ ἀρεσκομένοις οὐδὲ ἐκδοῦναι προκινδυνεύειν σφῶν τὸν ἔξαρχον βουλομένοις, ἄχρις <οὔ> ὁ Θύαμις ἔπεισε συγκαταθέσθαι, τό τε ἀσθενὲς καὶ τὴν εἰς πολέμους ἀπειρίαν τοῦ Πετοσίριδος καταμηνύων καὶ ὡς ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἔσται ἑαυτῷ τὰ τῆς μάχης ἐπιθαρσύνων, ἅπερ ὡς ἔοικε καὶ ἡ Ἀρσάκη λαβοῦσα ἐνθύμιον τὴν μονομαχίαν προὔθηκεν, ἀνύποπτον ἑαυτῇ κατορθωθήσεσθαι τὸν σκοπὸν συνορώσα καὶ ὡς ὁ Πετόσιρις

ἀραρότως αὐτῇ δίκην ὑφέξει πρὸς πολλῶ γενναιότερον τὸν Θύαμιν διαγωνιζόμενος.

Ἦν οὖν καὶ λόγου θᾶττον ὄραν τὰ τῆς προστάξεως περαινόμενα, τοῦ Θυάμιδος προθυμίας πάση τὴν πρόκλησιν ἐπισπεύδοντος καὶ τὰ λειπόμενα τῶν ὅπλων ἐν κόσμῳ τῷ γινομένῳ καὶ γεγηθότως ἀναλαμβάνοντος, πολλὰ καὶ τοῦ Θεαγένους ἐπιθαρσύνοντος καὶ τό τε κράνος τῆ κεφαλῆ περιτιθέντος εὐλοφόν τε καὶ ὑποχρῦσω μαρμαρυγῆ πυρσευόμενον καὶ τᾶλλα τῶν ὅπλων πρὸς τὸ ἀσφαλὲς διαδέοντος, τοῦ δὲ Πετοσίριδος καὶ ὑπ' ἀνάγκης πυλῶν τε ἐκτὸς ἐκ προστάγματος τῆς Ἀρσάκης ὠθουμένου (πολλὰ τε καὶ εἰς παραίτησιν βοῶντος) καὶ πρὸς βίαν ἐξοπλιζομένου.

Θεασάμενος δὲ αὐτὸν ὁ Θύαμις «ὦ γαθέ» ἔφη «Θεάγενες, οὐχ ὄραῖς ὅπως τῷ δέει πάλλεται ὁ Πετόσιρις;» «Ὅρῳ» ἔφη, «ἀλλὰ πῶς χρῆσι τοῖς προκειμένοις; οὐ γὰρ ἀπλῶς πολέμιος ἀλλὰ καὶ ἀδελφὸς ὁ ἐναντίος.» Ὁ δὲ «Εὖ λέγεις» εἶπε «καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐμῆς διανοίας ἐστοχασμένως. Νικῆσαι δὴ οὖν θεοῦ νεύοντος, οὐκ ἀποκτεῖναι προήρημαι· μὴ γὰρ οὕτω ποτὲ ὄργῃ καὶ μῆνις ἐφ' οἷς προπέπονθα κρατήσκειν ὡς αἵματος ἀυταδέλφου καὶ φόνου μιάσματος ὁμογαστρίου ἄμυναν μὲν ἐπὶ τοῖς παρελθοῦσι τιμὴν δέ τινα ἐπὶ τοῖς μέλλουσιν ἀλλάξασθαι.»

«Γενναίου τὰ ῥήματα» ἔφη ὁ Θεαγένης «καὶ γνωρίζοντος εὖ τὴν φύσιν· ἀλλ' ἐμοὶ δῆτα τί παραφυλάττειν ἐπιστέλλεις;» Καὶ ὁ «Ὁ μὲν προκείμενος ἀγὼν εὐκαταφρόνητος, ἀλλ' ἐπειδὴ πολλὰ καὶ παράδοξα πολλάκις αἰ κατ' ἀνθρώπους τύχαι καινουργοῦσιν, εἰ μὲν κρατοῖην συνεισελεύση τε εἰς τὸ ἄστυ καὶ συνοικήσεις ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις· εἰ δέ τι τῶν παρ' ἐλπίδας ἀποβαίνοι, Βησσαέων ἠγήσῃ τούτων εὐνοιαν πρὸς σε πολλὴν ἐχόντων καὶ τὸν ληστρικὸν διαθλήσεις βίον ἕως ἂν τι τέλος τῶν κατὰ σε δεξιώτερον ὑποφήνη θεός.»

[6] Ἐπὶ τούτοις ἠσπάζοντό τε ἀλλήλους σὺν δάκρυσιν ἅμα καὶ φιλήμασι καὶ ὁ μὲν αὐτοῦ καθῆστο ὡς εἶχε περισκοπῶν τὸ μέλλον· καὶ τῆ Ἀρσάκη παρεῖχεν οὐκ εἰδῶς ἐντρυφᾶν αὐτοῦ τῆ θεᾶ παντοίως αὐτὸν περισκοπούση καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τέως ἀπολαύειν τῆς ἐπιθυμίας ἐπιτρεπούση.

Ὁ δὲ Θύαμις ἐπὶ τὸν Πετόσιριν ὥρμησεν, οὐ μὴν ὑπέστη γε ἐκεῖνος τὴν ἔφοδον ἀλλὰ παρὰ τὴν πρώτην κίνησιν εἰς φυγὴν τραπεῖς ἐπὶ τὰς πύλας ἴετο εἰσφρῆσαι εἰς τὸ ἄστυ προθυμούμενος. Ἀλλ' ἦνυέ τε οὐδέν, ὑπὸ τῶν ἐφεστώτων ταῖς πύλαις ἀποκρουόμενος, καί, τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους μὴ παραδέχεσθαι καθ' ὃ μέρος ὀρμήσειεν ἐπικελευομένων, ἀπεδίδρασκε δὴ τέως, ὡς εἶχε τάχους, περὶ τὸν κύκλον τοῦ ἄστεως, ἤδη καὶ τὰ ὅπλα ἀποβαλῶν.

Συμπαρέθει δὲ κατόπιν καὶ ὁ Θεαγένης ὑπεραγωνιῶν τε τοῦ Θυάμιδος καὶ τῶν γινομένων μὴ πάντα ὄραν οὐ φέρων· οὐ μὴν ἔνοπλός γε, τοῦ μή τινα λαβεῖν ὑπόνοιαν ὡς τῷ Θυάμιδι τοῦ ἔργου συνεφαιγόμενος, ἀλλ' ἔνθα καθῆστο τοῦ τείχους ὑπ' ὄψει τῆς Ἀρσάκης τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ καταθέμενος καὶ ταῦτα περισκοπεῖν αὐτῇ πάλιν ἀνθ' ἑαυτοῦ παρασχῶν συμπαρωμάρτει τοῖς δρόμοις, οὐτε ἀλισκομένου τοῦ Πετοσίριδος οὔτε κατὰ πολὺ τῆ φυγῆ φθάνοντος ἀλλ' ἀεὶ

ληφθησομένω προσεικός καὶ τοσοῦτον ὑπεκφεύγοντος ὅσον εἰκὸς ἦν τοῦ ἀνόπλου καθυστερεῖν ὠπλισμένον τὸν Θυάμιν.

Εἰς ἅπαξ μὲν οὖν καὶ δευτερον οὕτω περιήλασαν τὸ τεῖχος· ἀλλ' ὅτε δὴ τρίτος αὐτοῖς ἦνυετο κύκλος, ἤδη τὸ δόρυ τοῦ Θυάμιδος κατὰ τῶν μεταφρένων τοῦ ἀδελφοῦ κατασειόντος καὶ μένειν ἢ βεβλήσεσθαι διαπειλοῦντος (ἢ πόλις δὲ ὡσπερ ἐκ θεάτρου περιεστῶσα τοῦ τείχους ἠθλοθέτει τὴν θεάν), τότε δὴ πως εἶτε τι δαιμόνιον εἶτε τύχη τις τὰ ἀνθρώπεια βραβεύουσα καινὸν ἐπεισόδιον ἐπετραγῶδει τοῖς δρωμένοις, ὡσπερ εἰς ἀνταγώνισμα δράματος ἀρχὴν ἄλλου παρεισφέρουσα, καὶ τὸν Καλάσιριν εἰς ἡμέραν καὶ ὥραν ἐκείνην ὡσπερ ἐκ μηχανῆς σὺνδρομόν τε καὶ οὐκ εὐτυχῆ θεωρὸν τῷ περὶ ψυχῆς ἀγῶνι τῶν παιδῶν ἐφίστησι, πολλὰ μὲν ἀνατλάντα καὶ πάντα μηχανησάμενον φυγὰς τε ἑαυτῷ καὶ ἄλλας ξενικὰς ἐπιβαλόντα, εἴ πως ἐκκλίνειε τὴν οὕτως ἀπηνῆ θεάν, ἐκνικηθέντα δὲ ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης καὶ ἰδεῖν ἃ πάλαι αὐτῷ οἱ θεοὶ προεθέσπισαν συνελαθέντα, πόρρωθεν μὲν τὰ τῆς διώξεως προκατοπτεύσαντα ἐκ δὲ τῶν πολλάκις προρρηθέντων τοὺς παῖδας εἶναι τοὺς ἑαυτοῦ συννοήσαντα καὶ συντονωτέροις ἢ καθ' ἡλικίαν δρόμοις ἐπὶ τῷ φθῆναι τὴν εἰς τέλος αὐτῶν συμπλοκὴν καὶ τὸ γῆρας βιασάμενον.

[7] Ὡς δ' οὖν ἐπέστη καὶ πλησίον ἤδη συμπαρέθει »Τί ταῦτα, ὦ Θυάμι καὶ Πετόσιρι;« συνεχῶς ἐβόα· «τί ταῦτα, ὦ παῖδες;» ἀνεκάλει πολλάκις. Οἱ δὲ οὐδέπω τὴν πατρώαν ἀναγνωρίζοντες ὄψιν, τοῦ μὲν ἔτι τοῖς πτωχοῖς ἠμφιεσμένου ῥάκεσιν αὐτοὶ δὲ ὅλοι τῆς ἀγωνίας ὄντες, ὡς τινα τῶν ἀγυρτῶν ἢ καὶ ἄλλως ἐξεστηκότων παρήμειβον· τῶν δὲ ἐπὶ τοῦ τείχους οἱ μὲν ἐθαύμαζον ὡς ἀφειδοῦντα αὐτοῦ καὶ εἰς ξιφῆρεις ἐμβάλλοντα οἱ δὲ ὡς παραπληῖγα καὶ μάτην φερόμενον ἐγέλων.

Ἄλλ' ὅτε συνεῖς ὁ πρεσβύτερος ὑπὸ τῆς εὐτελείας τοῦ σχήματος ἑαυτὸν οὐ γνωριζόμενον ἐγυμνώθη μὲν τῶν ἐπιβεβλημένων ῥακῶν τὴν δὲ ἱερὰν κόμην ἄδετον οὔσαν καθῆκε καὶ τὸ κατ' ὤμων φορτίον καὶ τὴν ἐν χερσὶ βακτηρίαν ἀπορρίψας ἔστη κατὰ πρόσωπον καὶ ὤφθη γεραρός τε καὶ ἱεροπρεπής, ὑπὸ κλάσῃ τε ἡρέμα καὶ τὰς χεῖρας εἰς ἱκετηρίαν προτείνας «ὦ τέκνα» σὺν δάκρυσιν ἀνωλόλυξεν «οὗτος ἐγὼ Καλάσιρις, οὗτος ἐγὼ πατὴρ ὁ ὑμέτερος. Αὐτοῦ στήτε καὶ τὴν ἐκ μοιρῶν μανίαν στήσατε, τὸν φύντα καὶ ἔχοντες καὶ αἰδεσθέντες», τότε οἱ μὲν παρείθησαν καὶ κατενεχθῆναι μικρὸν ἀπολιπόντες προσέπιπτον ἅμω τῷ πατρὶ καὶ τοῖς γόνασι περιφύντες πρῶτα μὲν ἀτενέστερον ἐνορῶντες διηκριβοῦντο τὸν ἀναγνωρισμὸν, ὡς δὲ οὐ φάσμα τὴν ὄψιν ἀλήθειαν δὲ ἐγνώρισαν, πολλὰ ἅμα καὶ ἐξ ἐναντίων ἔπασχον· ἠδοντο ἐπὶ τῷ φύντι σωζομένω παρ' ἐλπίδας, ἐφ' ἣ κατελαμβάνοντο πράξει καὶ ἠνιῶντο καὶ ἠσχύνοντο, τῆς ἀδηλίας τῶν ἀποβησομένων εἰς ἀγωνίαν καθίσταντο.

Καὶ ταῦτα ἔτι τῶν ἐκ τῆς πόλεως θαυμαζόντων καὶ λεγόντων μὲν οὐδὲν οὐδὲ πραττόντων, ὡσπερ δὲ ἀχανῶν ὑπ' ἀγνοίας καὶ τοῖς γεγραμμένοις παραπλησίον πρὸς μόνην τὴν θεάν

ἐπτοημένων, ἕτερον ἐγένετο παρεγκύκλημα τοῦ δράματος – ἡ Χαρίκλεια. Κατ' ἴχνος γὰρ ἐφεπομένη τοῦ Καλασίριδος καὶ πόρρωθεν ἀναγνωρίσασα τὸν Θεαγένην, ὁξὺ γάρ τι πρὸς ἐπίγνωσιν ἐρωτικῶν ὄψις καὶ κίνημα πολλάκις καὶ σχῆμα μόνον κἂν πόρρωθεν ἦ κἂν ἐκ νώτων τῆς ὁμοιότητος τὴν φαντασίαν παρέστησεν, ὥσπερ οἰσטרηθεῖσα ὑπὸ ὄψεως ἐμμανῆς ἐπ' αὐτὸν ἵεται καὶ περιφῦσα τοῦ ἀυχένος ἀπρὶξ εἶχετο καὶ ἐξήρητο καὶ γοεροῖς τισι κατησπάζετο θρήνοις.

Ὁ δὲ οἶον εἰκὸς ὄψιν τε ῥυπῶσαν καὶ πρὸς τὸ αἰσχροτέρων ἐπιτετηδευμένην ἰδὼν καὶ ἐσθῆτα τετραχωμένην καὶ κατερρωγυῖαν, ὥσπερ τινὰ τῶν ἀγειρουσῶν καὶ ἀληθῶς ἀλῆτιν διωθεῖτο καὶ παρηγκωνίζετο· καὶ τέλος ἐπειδὴ οὐ μεθίει, ὡς ἐνοχλοῦσαν καὶ τῇ θέᾳ τῶν ἀμφὶ Καλάσιριν ἐμποδῶν ἰσταμένην καὶ διερράπισεν.

Ἡ δὲ »ὦ Πύθει« ἔφη πρὸς αὐτὸν ἡρέμα «οὐδὲ τοῦ λαμπαδίου μέμνησαι;» Καὶ τότε ὁ Θεαγένης ὥσπερ βέλει τῷ ῥήματι βληθεὶς καὶ τῶν συγκειμένων αὐτοῖς συμβόλων τὸ λαμπαδίων γνωρίσας, ἐνατενίσας τε καὶ ταῖς βολαῖς τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Χαρικλείας ὥσπερ ὑπ' ἀκτῖνος ἐκ νεφῶν διαττούσης καταυγασθεὶς, περιέβαλλέ τε καὶ ἐνηγκαλίζετο. Καὶ τέλος τὸ πρὸς τῷ τείχει σύμπαν καθ' ὃ προκαθῆστο ἡ Ἄρσάκη, διοιδουμένη καὶ οὐκ ἄνευ ζηλοτυπίας ἤδη τὴν Χαρίκλειαν θεωμένη, σκηνογραφικῆς ἐπληροῦτο θαυματουργίας.

Fuente:
Héliodore. Les Éthiopiennes (Théagène et Chariclée), 3 vols., R. M. RATTENBURY, T. W. LUMB y J. MAILLON, eds.,
Paris, Les Belles Lettres, 1960.